

1292-1350-ci illərdə yaşayan İbn Qayyim əl-Cövziyyənin “Rövzətul-muhibbin və nuzhətul-müştəkin” adlı əsəri türk dilinə “Aşıqlar kitabı” adı ilə tərcümə edilmişdir.

Kitabda qeyd olunan “sevginin əlamətləri” başlığı altındakı 20 maddə sinifdə tələbələrle müzakirə olunmuş, hər maddənin Quran, Sünnə, səhabə həyatı, alimlər vəlilər və ədəbiyyatçılardan nümunələr verilərək açıqlanmasına çalışılmışdır. Aşağıda iki nöqtədən sonra başlayan və mötərizə arasında yazılanlar onlarla tələbəmin fikridir. İki nöqtədən əvvəlki cümlələrsə İbn Qayyim əl-Cövziyə aiddir: Sevginin əlamətləri mövzusu şəhvetin eşq adlandırıldığı və bir-birinə qarışdırıldığı, yaz məhəbbəti, qış məhəbbəti kimi rəzalətlərin yaşandığı zamanəmizdə böyük əhəmiyyət kəsb edir.

SEVGİNİN LAM TL Rİ:

1. Yuxudan oyanan kimi qəlbi və dilini günün sonunda yatağa uzananda qəlbi və dilini son şey sevgilidir, sevgi var: (yatmadan əvvəl bismillah, istiğfar, ayətəl-kürsi, fələq, nas oxunur. Yuxudan duranda bismillah və “öldükdən sonra bizi dirildən Allaha həmd olsun” deyilir).

2. Sevgilinin sözünü qulaq asmaq, can qulağı ilə dinləmək: (İbn Məsud rəvayət edir: Rəsulullah (s.ə.s) mənə “Quran oxu!”,- dedi. Mən (heyretlə) “Sənə nazil olan Quranı sənə (necə) oxuyum?,- dedim. Belə buyurdu: “Bəli, mən onu başqasından dinləməyi də çox sevirəm”. Nisa surəsini oxumağa başladım...).

3. Sevgilinin yurdunu, evini, küçsini, itini sevməkdir: (Kəbəyə hörmətin səbəbi Allahın evi olmasıdır. Həcc surəsində Allah Kəbə haqqında “evim” ifadəsi işlədir. “Allahın nişanələrinə hörmət təqva səbəbilədir”. əl-Həcc, 32).

4. Sevgilinin görüşünü tələsik getməyi cəhd olunmalıdır:(Namazı vaxtında qılmaq lazımdır. Nisa surəsinin 142-ci ayəsində münafiqlərin namaza qalxarkən tənbelliklərindən söz açılır).

5. Sevin adam sevdiyinin ayrılığına dözməz, vüsala can atar: (Şəhid olmaq arzusu və Rəsulullahın Rəfiqi-Əlaya (Ən Uca Dosta) qovuşmaq üçün ölümə can atması).

6. Onun əmrinə tabe olmaq öz arzu və istəklərini ikinci plana atmaqdır. Sevinlər 3 cüdü: sevgilisini istəyənlər, sevgilisindən istəyənlər, həm sevgilisini, həm də sevgilisinin istədiyini istəyən (Ən alisi 3-cüdü): (Təslimiyyət üzrə “qəhrin də xoş, lütfün də”, - deyərək yaşaya bilmək).

7. Sevgilini çox xatırlamaq və həmişə ondan söz açmaqdır: “İnsan ya çox sevdiyindən, ya da çox nifrət etdiyindən danışır. Quranda ən çətin anlarda belə zikri çoxaltmaqdan bəhs olunur. “Ey iman gətirənlər, bir düşmən tayfası ilə qarşılaşdığınız zaman sabitqədəm olun və Allahı çox zikr edin ki, xilas ola bilərsiniz”. Ənfal, 45).

8. Ona baxarkən baxışları qısmaq və yerə baxmaqdır: (qəlbə sevgi, həya və ədəb çoxdursa, baxışlar sağa-sola qaçmaz, baş dik durmaz. Usamə b. Şureyk nəql edir: Rəsulullah səhabələrlə birlikdə ikən yanına getdim. Onlar Rəsulullahın yanında sanki başlarında quş var, hərəkət etsələr uçacaq kimi idilər... (Tirmizi).

9. Sevgilinin dostlarını, qonşularını, xidmətçilərini və onunla bağlı hər şeyi, yemək yediyi qabı, həttə yediklərini də sevməkdir. (Həzrət Ənəs buyurur: “Rəsulullahın çorbadakı balqabaqları seçib yediyini gördüyümdən bəri mən də balqabağı sevirəm” (Buxari). Məcnunun Leylinin kandinin köpəyini sevməsi.

10. Onu ziyarətə gedərkən yolların qısalması. (Ayrılkən də çox qısa da olsa yolun uzanaraq çətinləşməsi: Fərhad Şirin üçün dağdan su gətirdi. Amma sevgi olmadığından sonra mətbəxdən bir stəkan su zorla gətirilir).

11. Onu ziyarət etdikdən və ya gördükdən bütün kədərlər və dərdlərinin yox olması, ayrılanda yenidən başlaması: (Hz Əlinin ayağına girən oxu namazda ikən çıxardın deməsi).

12. Sevgiliyi ilk qarşılaşmada və ya adını eşidəndə dərindən düşübməyə qalmaqdır: Bəra bin Azib nəql edir: “Rəsulullahdan bir məsələ haqda soruşacaqdım. Ancaq onun heybətindən çəkdiyim üçün həmin sualı düz iki ilə verə bildim”.

13. Sevgilinin xoşu gəlməyənliyi bəyənməyə, ona üsyan edilməsinə və qanunlarının tapdanmasında narahat olmaq, yəni qışqanmaqdır: (Allah üçün nifrət etmək prinsipi).

14. Sevgilinin xoşnud olması üçün fərdakar olması, əlindən gələni etməsi:(Yuxunu yarıda kəsib ibadətə qalxa bilmək, infaq etmək).

15. sevdinin istədiyi və sevdiyi bir şeyi nəfisi istəməsə və xoşu gəlməsə də onun da sevib qəbul etməsidir: (Hz. Əbu Bəkr yardım etdiyi Mistah adlı yoxsulun Hz. Aişəyə iftira atanlar arasında olduğunu eşitdikdə yardımlarını kəsdi. “*Aranızda olan fəzilət və sərvət sahibləri qohum-qaribəyə, miskinlərə və Allah yolunda hicrət edənlərə (heç bir şey) verməyəcəklərini and içməsinlər. (Onları) fəvədib, (cəzalandırmaqdan) vaz keçsinlər! Məgər Allahın sizi (günahlarınızı) bağışlamağını istəmirsiniz? Allah (bəndələrinə) bağışlayandır, rəhmətəndir!*” (Nur, 22) ayəsi nazil olduqdan sonra Mistaha yardıma davam etdi).

16. Sevginin yalnızlığı və sevgiliyi ünsiyyət və insanlardan uzaqlaşmağı sevməsidir: (Ramazanda etikafa girmək, gecələri əhya etmək. Xalq içində Haqla bərabər olmaq).

17. Sevgilinin qarşı qürursuz, boynubükük və alçaqköüllü olması: (Sevgilisinə qarşı böyüklük, zənginlik, elm və gözəllik iddiasında olmaması. “Ehtiyaclarınızı Rəbbinizdən isteyin. Hətta ayaqqabınızın bağını da” hədisi. (Tirmizi).

18. Sevginin nəfsinin uzanması (of deməsi), nəfəs alışının sürətli və ahəngsiz olması: (Sanmayın biz sərvət və nam aramaya gəldik. Bu dünyaya bir sevgiliyə ah çəkməyə gəldik (Yenişəhirlilərin Avni bəy).

19. Sevinin sevdiyindən uzaqlaşdıracaq hər şeyi bir kənara atması, ona yaxınlaşdıracaq olan məmlur sarılması: (Allah bəs, baqi həvəs / Allah yar, gerisi əğyardır).

20. Sevinin ilə sevilinin arasında fərqi olmadan bənzərlik və eyniliklərinin olması: (Qulum nəfilə ibadətlərlə mənə yaxınlaşmağa davam edər, nəhayət, sevgimə nail olar. Onu sevdimmi, eşidən qulağı, görəni gözü, tutan əli, yeriyən ayağı olaram... (Buxari).